

VII CONGRESO CEISAL, 12-15 CZERWCA 2013 R.,  
PORTO (PORTUGALIA)

W dniach 12-15 czerwca 2013 roku prywatny Uniwersytet im. Fernando Pessoa z Porto gościł blisko 1500 uczestników cyklicznego, odbywającego się co trzy lata, Kongresu CEISAL – Europejskiej Rady Studiów Społecznych Ameryki Łacińskiej (Consejo Europeo de Investigaciones Sociales de América Latina). Do CEISAL należą obecnie 52 europejskie stowarzyszenia naukowe i ośrodki badawcze z 19 krajów, realizujące studia i dydaktykę z zakresu latynoamerykanistyki. Została ona powołana do życia w 1971 roku z inicjatywy wybitnego niemieckiego iberysty i socjologa Hansa Alberta Stegara, absolwenta Uniwersytetów w Heidelbergu i Lozannie, w celu ułatwienia współpracy latynoamerykanistom z Europy Wschodniej i Zachodniej (z przyczyn politycznych nie mogło to wówczas zostać zrealizowane). Z inicjatywy H. A. Stegara, który przez blisko 20 lat pełnił funkcję przewodniczącego CEISAL, w latach 1980. rozpoczęły się próby organizacji wspólnych konferencji i spotkań roboczych oraz pierwszych interdyscyplinarnych projektów międzynarodowych (najpierw jedynie w kręgu krajów niemieckojęzycznych). Szersza współpraca z udziałem latynoamerykanistów z ośrodków dawnego Bloku Wschodniego rozpoczęła się dopiero po zmianach geopolitycznych, tj. po roku 1989. Należy podkreślić, że polscy badacze zdecydowanie zdominowali wszystkie dawne kraje socjalistyczne, prezentując wyniki własnych badań interdyscyplinarnych prowadzonych w kilku ośrodkach Uniwersytetu Warszawskiego, na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytecie Łódzkim i Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Kongresy CEISAL, o randze zbliżającej się do największych i najbardziej prestiżowych kongresów światowych, takich jak: ICA (Internacional Congreso de Americanistas) czy LASA (Latin American Studies Asociacion), odbywają się co trzy lata (od roku 1992). Liczba uczestników systematycznie wzrasta. Przykładowo, kongres w Bratysławie, który odbył się w 2004 roku, gościł 200 osób, w 2007 w Brukseli było ich 500, a w Tuluzie w roku 2010 prawie 900. W Porto, zgodnie z obecną ideą CEISAL, wśród zgromadzonych dominowali badacze europejscy. Około 1/3 uczestników stanowili znakomici naukowcy, zapraszani imiennie z Ameryki Łacińskiej lub młodzi badacze, zgłaszający się indywidualnie, wobec nielicznych latynoamerykanistów z innych kontynentów i krajów. W Porto uwagę zwracali głównie badacze z Korei i Chin. Z Polski było tym razem 20 osób, reprezentujących siedem ośrodków badawczych i kilka dyscyplin: antropologię, historię, socjologię, stosunki międzynarodowe, politologię, geografę. Kongres odbywał się pod hasłem *Memoria, presente, porvenir en America Latina* (Pamięć, teraźniejszość i przyszłość Ameryki Łacińskiej).

Każdy kongres rozpoczynają i kończą obrady plenarne z wykładami na wybrane tematy, prowadzone w ramach okrągłego stołu przez zaproszonych, wybitnych specjalistów. W 2013 roku, zdaniem uczestników, najwyższy poziom reprezentowali badacze biorący udział w posiedzeniach okrągłego stołu, poświęconych studiom genderowym. Spośród 79 sesji najliczniej reprezentowane były dyscypliny humanistyczne. W kilkunastu grupach antropologicznych uczestniczyło od 15 do 30 referentów. 1/3 uczestników, podobnie jak w czasie poprzedniego kongresu, który odbył się w Tuluzie, identyfikowała się z badaniami antropologicznymi (nie zawsze były to osoby mające wykształcenie antropologiczne). W następnej kolejności plasowały się sesje poświęcone badaniom z pogranicza filologii, językoznawstwa

i historii, a następnie – politologiczne i ekonomiczne. Wysokim poziomem charakteryzowały się spotkania dotyczące problematyki archeologicznej, historii sztuki, studiów z zakresu płci kulturowej (*estudios de genero*) i praw człowieka. Aktywnością wykazali się geografowie z Uniwersytetu Warszawskiego, proponując własne sesje. Prof. Maria Skoczek prowadziła sesję poświęconą nowej geografii społeczno-ekonomicznej tubylczych regionów Ameryki Łacińskiej, a dr hab. Bogumiła Lisocka-Jegerman przedwniczyła spotkaniom nt. ruchów społecznych w Ameryce Łacińskiej XX i XXI wieku.

W ramach sesji brazylijskiej antropolożki Vanessy Cavalcadi, pt. *Prawa Człowieka, Płeć i Przemoc*, prof. Magdalena Śniadecka-Kotarska z Uniwersytetu Łódzkiego, przedstawiła referat poświęcony kobietom tubylczym z Ekwadoru i Boliwii, odbywającym kary więzienia za przemyt pasty koki lub kokainy (podczas odbywania kary kobietom tym towarzyszą ich dzieci). Piszący te słowa miał przyjemność uczestniczyć w sesji poświęconej handlowi ludźmi, którą prowadziła wybitna specjalistka z Meksyku, prof. Maria Antonina Chavez Guitierrez.

Kongresowi, jak zawsze, towarzyszyły targi nowości wydawniczych, prezentowanych przez przedstawicieli europejskich i latynoamerykańskich instytucji i wydawnictw, m.in.: Instytutu Iberoamerykańskiego z Berlina, IEFA – Francuskiego Instytutu Studiów Andyjskich, Uniwersytetu w Salamance i Complutense w Madrycie, Escuela Superior de Estudios Latinoamericanos z Seville, Abya-Yala z Ekwadoru, IEP – Instytutu Studiów Peruwiańskich z Limy oraz CBS (Centro de Investigación de Bartolomeo de las Casas) z Cuzco, Siglo XXI, UNAM (Universidad Nacional Autónoma de México) i CIESAS (Centro de Investigaciones Económicas, Administrativas y Sociales) z Meksyku. Większość publikacji sprzedano już w pierwszym dniu targów. Wystawy fotografii i przegląd filmów latynoamerykańskich reprezentowały się więcej niż skromnie, w porównaniu z poprzednim Kongresem, który odbył się w Tuluzie. Pod względem merytorycznym i organizacyjnym Kongres nie był dobrze przygotowany, wiele sesji prowadzili dość przypadkowi koordynatorzy, a problematyka niektórych powtarzała się, co sprawiło, że wielu dobrych badaczy nie mogło się spotkać, uczestniczyli bowiem w sesjach odbywających się równolegle. Z tych m.in. powodów zaszczyt organizacji następnego Kongresu przyznano doświadczonemu i znakomitemu pod względem naukowym Uniwersytetowi w Salamance.

Jędrzej Kotarski